

Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

gemeente

Winterswijk

Inleiding

De gemeente Winterswijk heeft een oppervlakte van in totaal 13.881 hectare. Voor het beheer van de openbare ruimte worden middelen ingezet voor onder andere:

- Wegen en verkeer, openbare verlichting, kunstwerken, meubilair en bebording.
- Waterbeheer, inclusief riolering en beduikering.
- Groen, inclusief buitensportaccommodaties en speelterreinen.

Wegen

Wegenbeheerplan

Voor het planmatig beheren van wegen wordt in 2026 een nieuw wegenbeheerplan opgesteld. Uitgangspunt daarbij is dat de onderhoudsbehoefte functioneel en risicogestuurd wordt bepaald. De basis voor het plan is de in 2025 uitgevoerde visuele inspectie van alle verhardingen. Deze inspectie is uitgevoerd volgens de richtlijnen van het Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek (CROW). Voor het plannen van een definitieve onderhoudsmaatregel wordt er een maatregeltoets uitgevoerd ter controle van de juiste planperiode en onderhoudsmaatregel. Het onderhouden van onverharde wegen gebeurt aan de hand van het in 2023 vastgestelde Beheer- en uitvoeringsplan onverharde wegen.

Uitvoering van de werkzaamheden aan de wegen gebeurt door verschillende partijen. ROVA doet het klein dagelijks onderhoud. Middelgroot onderhoud, waarbij weg- of trottoirdelen worden aangepakt, voert een marktpartij uit op basis van een onderhoudsbestek. Groot onderhoud, reconstructie van de gehele weg of wijk, besteden we projectmatig aan. Uitvoering van de projecten gebeurt volgens het Investeringsplan. In 2026 en 2027 gaan we extra inzetten op het uitvoeren van klein/middelgroot onderhoud en preventieve onderhoudsmaatregelen. Hiermee wordt schadeontwikkeling afgeremd, worden gevaarlijke situaties voorkomen en wordt het rijcomfort, met name voor fietsers, verbeterd.

Voor 2026 zijn verschillende projecten in de planning opgenomen.

Binnen de bebouwde kom:

- Planvoorbereiding en aanbesteding wijkreconstructie Bargerbosch
- Herinrichting Hakkelerkamp Oost
- Reconstructie Vredenseweg (afhankelijk van het Mobiliteitsplan)
- Reconstructie Europark

Buiten de bebouwde kom:

- Instandhouding gedeelte Eibergseweg
- Instandhouding gedeelte Ratumseweg

Speelvoorzieningen

Op 27 maart 2025 heeft de gemeenteraad de Uitvoeringsagenda Bewegen, Ontmoeten, Spelen en Sporten (BOSS) vastgesteld. Daarmee wordt in de jaren 2025-2028 uitvoering gegeven aan de eerder vastgestelde visie op BOSS.

Uitgangspunt is 'wat we hebben, onderhouden we goed'. Vanuit die insteek worden de komende jaren bestaande speeltoestellen vervangen.

De jaarlijkse exploitatielasten voor vervanging van speeltoestellen worden voor 2026 geraamd op € 399.000. In totaal is voor de vervanging van speeltoestellen € 851.000 begroot in de meerjarenbegroting 2026 tot en met 2029.

Openbare verlichting

Het Beleids- en beheerplan openbare verlichting vormt de basis voor het vervangen, beheren en onderhouden van openbare verlichting. Een geactualiseerd plan is op 26 juni 2025 vastgesteld door de gemeenteraad en geeft richting aan de jaren 2025 en verder. Het doel van openbare verlichting blijft ongewijzigd. Dat wil zeggen dat openbare verlichting een bijdrage kan leveren aan verkeersveiligheid, het bevorderen van de verkeersdoorstroming, sociale veiligheid en het creëren van een sfeervolle leefomgeving.

Hoewel het doel met name een functioneel karakter heeft, is ook openbare verlichting aan verandering onderhevig. Technologische en maatschappelijke ontwikkelingen bieden nieuwe inzichten en kansen bij nieuw te plaatsen verlichting, en veranderingen in bestaande situaties. Thema's als (en doelstellingen op het gebied van) energie en milieu, circulariteit en flora en fauna zijn dan ook van steeds groter belang. Technieken als led, markering en reflectie, en licht op maat kunnen hier in belangrijke mate aan bijdragen.

In 2026 gaan wij door met vervanging en regulier onderhoud van lichtmasten en armaturen. We hebben echter te maken met het niet meer beschikbaar hebben van bepaalde lamptypen, waardoor alle verlichting - uitgezonderd led - vervangen dient te worden zodra de lamp stuk is. In het beheerplan is hiermee rekening gehouden. Zo mogelijk worden nieuwe technieken toegepast. Enerzijds om op langere termijn kosten te besparen en anderzijds om prestaties verder te verbeteren.

Civiele kunstwerken

Onderhoud van civiele kunstwerken (bruggen, duikers en tunnel) gebeurt op basis van visuele en technische inspecties. De inspectieresultaten worden vastgelegd in een beheerprogramma. Het beheerplan is in 2023 geactualiseerd en is de basis voor het plannen en uitvoeren van onderhoudsmaatregelen. Uitgangspunt is het behouden van een minimaal verkeersveilig niveau. De daaruit voortvloeiende vervangingsinvesteringen zijn in het Investeringsplan opgenomen.

De exploitatielasten van wegen en verkeer, openbare verlichting en civiele kunstwerken zijn in 2026 geraamd op € 5.700.000, inclusief de lasten voor straatnaamgeving en huisnummering, bermbeheer en gladheidsbestrijding. De exploitatielasten bestaan uit € 3.300.000 aan niet-beïnvloedbare kapitaallasten (rente en afschrijving) en een bijdrage van € 900.000 aan ROVA.

De geraamde investeringen in wegen en verkeer, openbare verlichting en civiele kunstwerken voor 2026 zijn € 4.600.000. Er zijn geen subsidiabele provinciale bijdragen.

Kengetallen wegen

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Verharde wegen binnen de kom	102 km	103 km	103 km	103 km	103 km	103 km	103 km
Verharde wegen buiten de kom	212 km	213 km	213 km	213 km	213 km	213 km	213 km
Zandwegen	125 km	125 km	125 km	125 km	125 km	125 km	125 km
Fietspaden	40 km	42 km	42 km	42 km	42 km	42 km	42 km
Voormalige RAL-fietspaden	58 km	58 km	58 km	58 km	58 km	58 km	58 km
Instandhouding wegen binnen de kom	1,7 km	2,7 km	2,0 km	3,2 km	3 km	3,1 km	3,6 km
Instandhouding wegen buiten de kom	3,1 km	3 km	3,9 km	3,8 km	4,2 km	2,3 km	2,2 km
Instandhouding fietspaden	1,6 km	1,8 km	1,5 km	1,7 km	1,4 km	1,2 km	1 km
aanleg fietspaden	1,2 km						
Openbare verlichting	5.395 st	5.425 st	5.425 st	5.425 st	5.641 st	5.676 st	5.526 st
Vervanging openbare verlichting	93 st	95 st	95 st	95 st	95 st	125 st	100 st
Vervanging openbare verlichting armaturen					100 st	125 st	500 st
Bruggen	70 st	70 st	70 st	70 st	70 st	70 st	70 st
Vervanging bruggen (autoverkeer)	0 st	0 st	0 st	0 st	1 st	0 st	0 st
Vervanging brugdekken (autoverkeer)	1 st	1 st	0 st	0 st	0 st	0 st	0 st
Vervanging voetgangers-/fietsbruggen (dek)	0 st	0 st	0 st	0 st	1 st	0 st	0 st
Tunnel	1 st	1 st	1 st	1 st	1 st	1 st	1 st

Waterbeheer inclusief riolering en beduikering

Beleid en samenwerking

Het Water- en Rioleringsprogramma Winterswijk 2024-2028 vormt de leidraad voor het aanleggen, beheren en onderhouden van de riolerings- en afwateringsstelsels in de gemeente Winterswijk. De basis is 'minder verstenen en verzamelen, meer vergroenen en verspreiden'. In bestaande wijken wordt door afkoppelen en bovengrondse afvoer van hemelwater bijgedragen aan het verminderen van het waterprobleem (wateroverlast en droogte). In 2026 gaan we verder met risicogestuurd rioolbeheer voor reiniging en inspectie, en voor renovatie en vervanging. We nemen niet alleen de afschrijvingstermijn mee, maar ook de kwaliteit en het risico. Daardoor is een betere afweging van kosten mogelijk.

De regionale en lokale samenwerkingen binnen Achterhoek+ en WintLicht worden in 2026 gecontinueerd. Binnen Achterhoek+ is aandacht voor het landelijke Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) en de Omgevingswet.

Verder is er regionaal een programmaplan voor de aanpak van droogte in de Achterhoek gemaakt. Het gaat daarbij vooral om de problematiek in het buitengebied. Het Waterteam Wintlicht (Winterswijk, Oost Gelre en Waterschap Rijn en IJssel) werkt aan de ketenoptimalisatiekansen in het inzamel- en transportstelsel.

Beheer, onderhoud en vervanging

Belangrijk hulpmiddel voor het beheer van riolering en water is het centrale databeheersysteem Brutis (voorheen Kikker). Het optimaliseren van het systeem is een continu proces, met als doel dat alle relevante gegevens 'met één druk op de knop' beschikbaar zijn. Om het risicogestuurd rioolbeheer mogelijk te maken, wordt gebruikgemaakt van Rasmariant. Op basis van deze gegevens is de meerjarenplanning voor reiniging en inspectie, en voor renovatie en vervanging opgesteld. Deze gegevens worden vervolgens gekoppeld aan onze Mapkit-software. In de toekomst is het streven om Brutis langzamerhand uit te faseren en Mapkit (of een ander beheerprogramma dat gebaseerd is op een Geografisch Informatie Systeem (GIS)) te gebruiken als centraal databeheersysteem. Inmiddels zijn de eerste stappen gezet en in 2026 krijgt dit een vervolg. Hiervoor is het belangrijk dat het gehele areaal goed in beeld wordt gebracht en wordt vastgelegd. Veel data is nog niet correct of incompleet, vooral de duikers zijn niet goed in beeld.

Onderhoud en vervanging van (druk)riolering en afwatering, inclusief meting van grondwaterstanden en monitoring van gemengde riooloverstorten, worden uitgevoerd door ROVA en externe partijen. Ook het reinigen van rioleringen, drainage, kolken en lijnafwatering wordt op deze wijze opgepakt. In 2024 zijn diverse raamcontracten aanbesteed voor het reinigen, inspecteren en onderhouden van de (druk)riolering. De uitvoering van deze contracten gaat in 2026 verder.

Projecten die in 2026 op stapel staan:

- Herinrichting Hakkelerkamp Oost. Hier wordt de riolering vervangen en wordt het hemelwater afgekoppeld (en waar mogelijk geïnfiltreerd).
- Vervangen pompunits en gemalen. Het reguliere onderhoud van de drukriolering in het buitengebied wordt middels een meerjarig bestek gedaan.
- Verdere uitvoering raamcontracten reiniging en inspectie riolering en drainage.
- Herinrichting Europark. Het riool wordt in het derde kwartaal van 2025 geïnspecteerd, afhankelijk daarvan wordt deze tijdens de herinrichting van het Europark aangepakt. Het hemelwater wordt afgekoppeld.
- Terugkerende wateroverlast op diverse plekken wordt onderzocht en de daarvoor benodigde aanpassingen worden gedaan.
- Het beheerssysteem van Mous, Mous Aquaweb, wordt in 2025/2026 gevuld met data van de drukriolering. Onderhouds- en storingsgegevens worden hier ook aan toegevoegd.
- Relining van het stamriool ter hoogte van de Pas/Kempenaerstraat.
- Voorbereiding herinrichting Bargerbosch.
- Herinrichting Vredenseweg (afhankelijk van het Mobiliteitsplan).

De exploitatielasten met betrekking tot waterbeheer inclusief riolering en beduikering zijn in 2026 geraamd op € 3.300.000. Dit is inclusief € 1.300.000 kapitaallasten (rente en afschrijving) en een bijdrage van € 300.000 aan ROVA. De geraamde investeringen in de riolering voor 2026 zijn € 3.500.000.

Kengetallen riolering en waterbeheer

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Riolering gemengd	121 km	122 km	122 km	108 km	108 km	108 km	108 km
Riolering vuilwater				68 km	68 km	68 km	68 km
Riolering hemelwater	63 km	65 km	65 km	56 km	57 km	57 km	57 km
Riolering infiltratie				9 km	10 km	10 km	10 km
Drainage				92 km	92 km	92 km	92 km
Drukriolering persleiding	268 km	270 km	270 km	273 km	301 km	301 km	301 km
Drukriolering pompunits	1.011 st	1.015 st	1.015 st	1.010 st	1.025 st	1.025 st	1.025 st
Beduikering				6 km	6 km	6 km	6 km
Kolken	9.260 st	9.290 st	9.290 st	9.280 st	10.052 st	10.052 st	10.052 st
Lijngoten				1.550 m	1.616 m	1.616 m	1.616 m
Wadi's	15 st	15 st	15 st	16 st	20 st	20 st	20 st
Bergingsvijver	11 st	11 st	11 st	11 st	11 st	11 st	11 st
Aansluitingen riolering	10.440 st	10.490 st	10.490 st	10.570 st	10.610 st	10.610 st	10.610 st
Aansluitingen drukriolering	2.670 st	2.710 st	2.710 st	2.690 st	2.700 st	2.700 st	2.700 st
Vervanging riolering	1,1 km	0,5 km	0,5 km	0,5 km	0,5 km	0,5 km	0,5 km
Aanleg hemelwaterriolering	1,1 km	1,7 km	1,7 km	1,0 km	0,5 km	0,5 km	0,5 km
Afgekoppeld verhard oppervlak	0	1,9 ha	1,9 ha	1 ha	1 ha	1 ha	1 ha
Inspectie en reiniging riolering	5 km	5 km	5 km	7,5 km	16,2 km	16,2 km	16,2 km

Stedelijk groen en buitensportcomplexen

Stedelijk groen

Het onderhoud van het stedelijk groen vindt plaats op basis van beeldkwaliteit. Bij herinrichting van groen wordt gewerkt volgens de vastgestelde Groenstructuurvisie, met aandacht voor thema's als biodiversiteit en klimaatadaptatie. Waar mogelijk wordt het beheer van openbaar groen afgestemd op het vergroten van de biodiversiteit.

Jaarlijks renoveren we kleine delen van het openbaar groen en gemeentelijke sportvelden. Grootschalige vervangingen van groen worden uitgevoerd in combinatie met kapitaalswerken/reconstructies.

De wijk Hakkelerkamp Oost wordt heringericht. Afhankelijk van de voortgang van de civiele werkzaamheden wordt in het laatste kwartaal van 2026 gestart met de aanleg van het openbaar groen.

Het laanbomenbestand in het buitengebied is oud en heeft aanzienlijke schade opgelopen na de valwind van 2 juli 2025. In 2026 houden wij vast aan de bestaande, planmatige vervanging zoals vastgelegd in het Beheerplan Laanbomen 2017-2031. De vervangingsopgave als gevolg van de stormschade wordt meegenomen in het Herstelprogramma. Dit programma wordt in 2026 ter besluitvorming aan de raad voorgelegd.

De exploitatielasten voor het onderhoud van het stedelijk groen worden voor 2026 geraamd op € 4.700.000. Dit is grotendeels (€ 3.200.000) de bijdrage aan ROVA. De geraamde investeringen in groen voor 2026 zijn € 400.000.

Buitensportcomplexen

Kunstgrasvelden die langer dan acht jaar liggen worden tweejaarlijks gekeurd. Indien de velden tien jaar of ouder zijn, worden ze jaarlijks gekeurd.

Uitvoering van de werkzaamheden aan de sportcomplexen gebeurt door verschillende partijen. ROVA doet het klein dagelijks onderhoud. Groot onderhoud en de vervanging van velden besteden we projectmatig aan. Uitvoering van de projecten gebeurt volgens het Investeringsplan.

In 2026 worden de volgende kunstgrasvelden, in geval van afkeuring, vervangen (toplaag):

- FC Winterswijk: velden 1, 2, 3, kidsveld en hoofdveld.

Voor Atletiekvereniging Archeus is in 2029 is een bedrag van €500.000 begroot, zodat groot (te verwachten) onderhoud kan worden uitgevoerd.

De jaarlijkse exploitatielasten voor onderhoud aan buitensportcomplexen worden in 2026 geraamd op € 195.000. Dit is grotendeels (€ 115.000) de bijdrage aan ROVA.

De geraamde investeringen voor buitensportaccommodaties in 2026 zijn € 0.

Kengetallen groen

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Areaal groen	143,4 ha	143,6 ha	143,6 ha	143,6 ha	143,6 ha	143,6 ha	143,6 ha
Vervanging groen	0,2 ha	0,2 ha	0,2 ha	0,2 ha	0,2 ha	0,2 ha	0,2 ha

Gebouwen

Voor gemeentelijk vastgoed dat langdurig in de vastgoedportefeuille blijft, wordt een meerjarenonderhoudsplan (MJOP) opgesteld. Deze actualiseren we eens per vier jaar. Bij de actualisatie vindt per gebouw een conditieopname plaats. Daarnaast wordt een beheerplan onderhoud opgesteld, met daarbij de uitgangspunten met betrekking tot de gehanteerde conditiescores.

We zijn daarnaast bezig om het gemeentelijk vastgoed de komende jaren te verduurzamen. Deze verduurzaming vindt plaats op natuurlijke momenten, zodat er geen onnodige uitgaven worden gedaan en de financiële middelen zo efficiënt mogelijk worden ingezet.

Daar waar er bijstellingen van de budgetten plaats dienen te vinden door externe invloeden, voortschrijdende inzichten of gewijzigde plannen, worden deze verwerkt in de jaarlijkse budgetcycli.

Kengetallen gebouwen

De gemeente beheert naast gronden ook gebouwen, kunstobjecten, herdenkingsmonumenten en fonteinen. Het betreft:

- 35 gebouwen
- 32 herdenkingsmonumenten en kunstobjecten
- 4 fonteinen/pompen

	2023	2024	2025
Huisvesting organisatie	2	2	2
Brandweer	1	1	1
Begraafplaats	4	4	4
Cultuurhistorie	3	3	3
Sport	9	9	9
Peuterspeelzaal	1	1	1
Niet voor openbare dienst bestemde gebouwen	14	14	15

